

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7CdoPr/2/2025
Identifikačné číslo spisu: 3521201838
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:3521201838.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. E., narodenej XX. D. XXXX, L. XXX, právne zastúpenej spoločnosťou Advokát Ivor, s.r.o., Púchov, Mojmirova 1161/6, IČO: 44578946, proti žalovanej MAKYTA, a.s., Púchov, 1. mája 882/42, IČO: 31599168, právne zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Danica Birošová, s.r.o., Trenčín, Piaristická 46/276, IČO: 36837857, o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. NM-10Cpr/23/2021 (pôvodne na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod č. k. 10Cpr/23/2021-154), o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 07. augusta 2024 č. k. 19Copr/8/2023-212, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 07. augusta 2024 sp. zn. 19Copr/8/2023 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom - v súčasnosti Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. mája 2023 č. k. 10Cpr/23/2021-154 rozhodol, že výpoveď žalovanej z pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce zo dňa 08. apríla 2021, doručená žalobkyni dňa 13. apríla 2021, je neplatná, pričom pracovný pomer naďalej trvá (výrok I.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru vo výške 11.585,28 eura netto za obdobie od 01. augusta 2021 do 30. apríla 2023, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.) a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu mal za preukázané že medzi žalobkyňou ako zamestnancom a žalovanou ako zamestnávateľom bola uzavretá riadna pracovná zmluva a to na dobu neurčitú na pozíciu krajčírka. Dňa 01. februára 2021 žalovaná z dôvodu poklesu objednávok a tým aj poklesu potreby pracovnej sily (v súvislosti s dopadmi pandémie COVID-19) prijala rozhodnutie o organizačnej zmene č. X/XXXX s cieľom zefektívniť podnikanie a prácu a zabezpečiť optimalizáciu nákladov tak, že sa rozhodla znížiť stav zamestnancov v závode odevnej konfekcie Púchov v útvare hlavná výroba. Konkrétne išlo o pozície: 6 x funkcia krajčírka a 1 x

funkcia majstra k termínu 28. február 2021, 1 x funkcia šičky k termínu 30. apríl 2021 a 4 x funkcia krajčira k termínu 31. máj 2021. Súd prvej inštancie mal tiež za preukázané, že žalovaná predložila všetky relevantné dokumenty o tom, že organizačnú zmenu prijala za účelom zabezpečenia väčšej efektívnosti podnikania, efektívnosti práce a optimalizácie nákladov a tiež, že sa táto zmena dotkla žalobkyne, ktorá sa stala pre žalovanú nadbytočnou. Z daných dokumentov podľa súdu prvej inštancie bolo zrejmé, že organizačná zmena ako aj možnosť dať výpoveď z nadbytočnosti žalobkyne bola riadne predložená zástupcom zamestnancov a prerokovaná s nimi. Podľa súdu prvej inštancie z dokazovania nevyplývalo, že by sa žalovaná pri výbere zamestnancov, s ktorými mala v pláne ukončiť pracovný pomer, správala diskriminačne alebo tak, že by chcela zneužívať svoje práva vo vzťahu k zamestnancom. Skutočnosť, že prácu žalobkyne začal vykonávať iný zamestnanec žalovanej, ešte neznamená, že žalobkyňa nebola nadbytočnou. Podľa žalobkyne jej výpoveď nikdy nebola doručená. V tejto súvislosti súd prvej inštancie z dokazovania zistil, že žalobkyňa dňa 13. apríla 2021 odmietla prevziať výpoveď zo dňa 08. apríla 2021 a s poukazom na § 38 ods. 4 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len „zákoník práce" alebo „ZP") dospel k záveru, že žalovaná si riadne splnila svoju povinnosť doručiť žalobkyne výpoveď do vlastných rúk.

1.2. Pokiaľ ide o ponukovú povinnosť žalovanej, podľa súdu prvej inštancie nebolo medzi stranami sporným, že žalovaná žalobkyne ponúkla miesto účtovníka a vedúceho energetiky a žalobkyňa o tieto pracovné miesta prejavila záujem, následne však žalovaná žalobkyne oznámila, že tieto miesta zrušila a osadené nebudú a preto pre ňu inú ponuku nemá. Ďalej podľa súdu prvej inštancie sporným nebolo ani to, že žalovaná cez letné prázdniny pravidelne zamestnávala študentov, pričom túto prácu žalobkyne neponúkla. V rámci konania žalobkyňa poukázala na pracovné miesto E. E. s tým, že do zamestnania nastúpil dňa 06. mája 2021, na čo žalovaná nijako nezareagovala, o aké voľné pracovné miesto išlo a prečo ho neponúkla žalobkyne. Súd prvej inštancie dospel v tomto smere k záveru, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno o riadnom splnení ponukovej povinnosti podľa § 63 ods. 2 ZP a preto súd prvej inštancie rozhodol, že výpoveď žalovanej vo vzťahu k žalobkyne je neplatná. Z dôvodu, že žalobkyňa žalovanej oznámila, že trvá na ďalšom zamestnávaní, súd prvej inštancie tiež určil, že pracovný pomer trvá.

1.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že z dokazovania nevyplývalo porušenie § 61 ods. 3 ZP žalovanou, keďže v rozhodnom čase od 01. augusta 2021 do 30. septembra 2021 znovu nevytvorila pracovné miesto žalobkyne organizačnou zmenou a ani na v danom období na takéto pracovné miesto žalobkyne neprijala nových zamestnancov. Aj keď neskôr žalovaná s výnimkou žalobkyne oslovila a zamestnala pôvodne prepustených zamestnancov, súd prvej inštancie uviedol, že táto skutočnosť nemôže mať žiaden vplyv na určenie, že napadnutá výpoveď je z tohto dôvodu neplatná.

1.4. Podľa súdu prvej inštancie nesporným medzi stranami bolo, že výška priemernej mzdy pre prípad náhrad mzdy je 551,68 eura mesačne vzhľadom k tomu, že žalovaná výslovne nepožiadala v zmysle § 79 ods. 1 ZP súd, aby náhradu mzdy nepriznal alebo túto primerane znížil. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie priznal žalobkyne plnú splatnú náhradu mzdy a to od uplynutia výpovednej doby od 1. augusta 2021 do vyhlásenia rozhodnutia, do 30. apríla 2023 (spolu za 21 mesiacov, t. j. 11.585,28 eura netto). Žalobkyňa si uplatnila aj nesplacnú náhradu mzdy, v ktorej časti súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol, keďže tento žalobkyňou uplatnený nárok sa nemohol prekludovať podľa § 77 ZP, pretože tento nárok žalobkyne súd prvej inštancie posudzoval v čase rozhodovania o nároku.

1.5. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP") tak, že žalobkyne priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %, keďže žalovaná bola úspešná len v nepatrnej časti formálneho posúdenia nároku na náhradu mzdy, ktorý sa odvíja od zákonnej úpravy, dĺžky trvania tohto súdneho sporu a od postoja procesných strán, či vo veci podajú odvolanie alebo nie.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd") rozsudkom zo 07. augusta 2024 č. k. 19Copr/8/2023-212 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanej proti žalobkyne priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu (výrok II.).

2.1. Žalovaná podala odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie, konkrétne proti prvému, druhému a štvrtému výroku a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f), g), h) CSP. Odvolací súd po

vykonanom dokazovaní na nariadenom pojednávaní dospel k záveru, že žalovaná splnila všetky hmotnoprávne podmienky platnosti výpovede doručenej žalobkyňi dňa 13. apríla 2021 a predmetná výpoveď je platná. Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2.2. Odvolací súd uviedol, že v prípade podania žaloby o neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa je úlohou súdu skúmať platnosť výpovede nielen z dôvodov uvedených v podanej žalobe, ale súd ex offio skúma aj splnenie všetkých hmotnoprávných podmienok platnosti výpovede s tým, že dôkazné bremeno na preukázanie ich splnenia zaťažuje zamestnávateľa. Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania správne zistil, že žalovaná dňa 13. apríla 2021 doručila žalobkyňi písomnú výpoveď v súlade § 38 ods. 4 ZP, keď žalobkyňa v uvedený deň odmietla prevziať výpoveď na pracovisku v prítomnosti svedkýň Y. T., Mgr. I. J. a C. K.. Súd prvej inštancie tiež správne vyhodnotil, že žalobkyňa nepreukázala, že by jej zdravotný stav neumožňoval dňa 13. apríla 2021 prebrať písomnosti. Žalobkyňa predložila záznam z Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica zo dňa 13. apríla 2021 o 23:24 hod., ktorý potvrdzoval, že v deň doručenia výpovede žalobkyňa v nočných hodinách pre tachykardiu vyhľadala lekársku pomoc po tom, čo po príchode z práce cítila búšenie srdca a vnútorné chvenie, avšak podľa tejto správy bola pri vedomí, orientovaná vo všetkých kvalitách správne. Z uvedeného a ani z ostatných zdravotných záznamov žalobkyne nevyplývalo, že by v čase doručenia výpovede na pracovisku žalobkyňa nebola spôsobilá na prevzatie výpovede od žalovanej. Uvedená výpoveď bola tiež podpísaná konajúcou osobou, a to generálnym riaditeľom žalovanej a zároveň riaditeľom závodu žalovanej a predsedníčkou Základnej organizácie Integrovaného odborového zväzu. Výpoveď bola vopred prerokovaná so zástupcami zamestnancov v súlade s § 74 ZP, o čom svedčí žiadosť žalovanej o prerokovanie výpovedí zo dňa 01. februára 2021 a zápis z prerokovania o skončení pracovných pomerov zamestnancov zo dňa 05. februára 2021. Dôvodom výpovede bola organizačná zmena, ktorej obsah a dôvody sú špecifikované v bode 1.1. (tohto) rozhodnutia dovolacieho súdu. Odvolací súd považoval za správne, že súd prvej inštancie vyhodnotil žalobnú námietku žalobkyne o tom, že jej pracovné miesto zrušené nebolo, nakoľko jej prácu vykonával iný zamestnanec, za nedôvodnú. K zrušeniu pracovného miesta žalobkyne došlo rozhodnutím žalovanej s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce z dôvodu poklesu objednávok v súvislosti v opatreniami na ochranu pred ochorením COVID-19, preto na pracovisku žalovanej vykonávali naďalej prácu zostávajúci zamestnanci v rozsahu znížených objednávok.

2.3. V otázke posúdenia splnenia ponukovej povinnosti žalovanou bol odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na ustanovenie § 63 ods. 2 ZP, ktoré stanovuje, že pre nadbytočnosť zamestnancovi možno dať výpoveď (ak nejde o výpoveď z dôvodu nadbytočnosti zamestnanca vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu, o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, alebo o výpoveď podľa odseku 1 písm. f)) iba vtedy, ak: a/ zamestnávateľ nemá možnosť zamestnávať zamestnanca v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, a to ani na kratší pracovný čas, b/ zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. Splnenie ponukovej povinnosti nie je potrebné vo výpovedi uvádzať, či bližšie špecifikovať. Preskúmanie tejto podmienky môže byť až predmetom súdneho konania o žalobnom návrhu o vyslovenie neplatnosti výpovede. Bude na zamestnávateľovi, aby splnenie podmienky ponuky vhodnej práce v spore preukázal. Zamestnávateľ je povinný vhodnú prácu ponúknuť pred dorúčením výpovede, pričom sa vychádza zo stavu u zamestnávateľa v čase doručenia výpovede. Vhodnou prácou je aj práca na kratší pracovný čas, aj keď zamestnanec doteraz pracoval u zamestnávateľa na plný týždenný pracovný čas. Nemusí ísť o ponuku práce v rámci dohodnutého druhu práce, ponúkaná práca musí zodpovedať zdravotnému stavu zamestnanca, jeho schopnostiam a pokiaľ možno aj kvalifikácii, teda pri určení vhodnej práce sa vychádza z § 55 ods. 5 ZP. Ak zamestnávateľ vhodnou prácou disponuje, je povinný zamestnancovi vhodnú prácu ponúknuť. Ak zamestnanec ponúknutú prácu prijme, uzavrie so zamestnávateľom dohodu o zmene pracovných podmienok v pracovnej zmluve. Zamestnávateľ v danom prípade už nebude doručovať výpoveď z pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. b) ZP. Pokiaľ zamestnanec ponúknutú prácu odmietne, dôsledkom je po splnení ostatných podmienok doručenie výpovede. Ak

zamestnávateľ v mieste, ktoré bolo dohodnuté v pracovnej zmluve ako miesto výkonu práce, nemá pre zamestnanca žiadnu prácu alebo žiadnu vhodnú prácu, svoju ponukovú povinnosť ani nemôže splniť. V takom prípade v súdnom spore zamestnávateľ musí preukázať, že predtým, ako dal zamestnancovi výpoveď, nedisponoval žiadnym voľným pracovným miestom v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, ktoré by mohol zamestnancovi ponúknuť. Z listín predložených žalovanou - z rozhodnutia zamestnávateľa č. X/XXXX o organizačnej zmene zo dňa 01. februára 2021, z rozhodnutia zamestnávateľa č. X/XXXX. o organizačnej zmene zo dňa 22. marca 2021, z organizačnej štruktúry žalovanej k 1. aprílu 2021, z organizačnej štruktúry žalovanej k 01. júnu 2021 a zo zoznamu zamestnancov žalovanej od 01. apríla 2021 do 31. decembra 2021 vyhotovenom Sociálnou poisťovňou vyplýva, že v čase doručenia výpovede, t. j. 13. apríla 2021 žalovaná nedisponovala žiadnym voľným pracovným miestom v mieste, ktoré bolo dohodnuté so žalobkyňou ako miesto výkonu práce, ktoré by mohla žalobkyňi ponúknuť. Odvolací súd uviedol, že pod pojem voľné pracovné miesto v prípade ponukovej povinnosti pri výpovedi z pracovného pomeru nie je možné subsumovať pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, keďže účelom ponukovej povinnosti je zachovanie platnosti pracovnej zmluvy so zmenou pracovných podmienok s tým, že zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď nedoručí. Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru nie sú pracovnoprávnymi vzťahmi založenými pracovnou zmluvou a ani ich nenahrádzajú, preto nie je možné zahrnúť rozsah prác vykonávaných zamestnancom na základe týchto dohôd pod voľné pracovné miesta pre účely posúdenia splnenia ponukovej povinnosti zamestnávateľom. Z predložených organizačných štruktúr žalovanej a zo zoznamu zamestnancov žalovanej od 01. apríla 2021 do 31. decembra 2021 vyhotovenom Sociálnou poisťovňou vyplýva, že od 01. apríla 2021 žalovaná nedisponovala žiadnym voľným pracovným miestom, keďže k 01. aprílu 2021 rozhodla o zrušení voľných pracovných miest bezpečnostný technik a účtovník, ktoré pôvodne žalobkyňi ponúkla a v období od 01. apríla 2021 do 4. októbra 2021 neprijala žiadneho zamestnanca do pracovného pomeru na základe pracovnej zmluvy. Z vykonaných dôkazov podľa odvolacieho súdu jednoznačne vyplynulo, že ku dňu doručenia výpovede žalovanou žalobkyňi dňa 13. apríla 2021 žalovaná nedisponovala žiadnym voľným pracovným miestom, ktoré by mohla žalobkyňi ponúknuť a v konaní preukázala, že svoju ponukovú povinnosť nemohla splniť. Žalobkyňa síce poukazovala na inzeráty žalovanej o ponuke práce, uvedené listiny však podľa odvolacieho súdu nepreukazujú, že by žalovaná v čase doručenia výpovede disponovala voľným pracovným miestom, ktoré by mohla ponúknuť žalobkyňi. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnemu skutkovému záveru o tom, že žalovaná disponovala v čase doručenia výpovede voľným pracovným miestom, a to miestom E. E., s ktorým žalovaná uzavrela dňa 05. mája 2021 dohodu o vykonaní práce, a k nesprávnemu právnomu záveru, že žalovaná nesplnila ponukovú povinnosť, keď žalobkyňi pred dorúčením výpovede neponúkla uzavretie tejto dohody namiesto E. E..

2.4. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

3.1. Dovolateľka mala v dovolaní za to, že súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej ako žalobkyňi znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľka dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP identifikovala v tom, že v konaní bola nezákonným a nesprávnym procesným postupom neoprávnene a nespravodlivo znevýhodnená ako slabšia strana sporu, čo podľa dovolateľky možno kvalifikovať ako porušenia jej práva na spravodlivý proces. Tiež mala za to, že nižšie súdy porušili jej právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, keď sa nevysporiadali so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní a podstatnou argumentáciou ohľadne porušenia ponukovej povinnosti žalovanou, čím bola tiež porušená i rovnosť zbraní strán sporu. Rozhodnutie odvolacieho súdu dovolateľka označila za prekvapivé, arbitrárne, nedostatočne a stroho odôvodnené a najmä nezákonné. Zdôraznila tiež, že odvolací súd rozhodnutím trojnásobne porušil Civilný sporový poriadok (menovite § 186 ods. 2, § 153 a § 154, § 366 CSP v bodoch 17. a 18. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Dovolateľka konkrétne poukázala na prostriedok procesnej obrany žalovanej - jej tvrdenia ohľadne zamestnanca E. E. uplatnené až v dovolaní a predloženie dohody o jeho pracovnej činnosti ako prílohy odvolania. Podľa dovolateľky tieto tvrdenia

neboli uplatnené včas v konaní pred súdom prvej inštancie a preto nemohli byť uplatnené ako prostriedok procesnej obrany žalovanej, na základe čoho odvolací súd na túto procesnú obranu nemal a nemohol prihliadať. Dovolateľka mala tiež za to, že súd prvej inštancie a odvolací súd sa nevyporiadali so zrejším a hrubým rozporom medzi dvoma dôkazmi - listinou predloženou žalovanou Rozhodnutie zamestnávateľa č. X/XXXX o zrušení dvoch pracovných miest (účtovník a vedúci energetiky) a výpoveďou C. K., referentky personalistiky u žalovanej, podľa ktorej boli dve uvedené pracovné miesta voľné aj ku dňu 13. apríla 2021, t. j. ku dňu doručenia výpovede žalobkyni.

3.2. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka identifikovala v nesprávnom právnom posúdení, ktorého sa odvolací súd dopustil pri posudzovaní splnenia ponukovej povinnosti žalovanej na obsadenie voľného pracovného miesta. Mala za to, že odvolací súd sa v pri posúdení danej otázky odchyľil od názoru súdu prvej inštancie (body 47. a 48.) ako aj od relevantnej a na tento prípad aplikovateľnej judikatúry dovolacieho súdu - uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/312/2020 a sp. zn. 2Cdo/121/2021, ktoré pri právnom posúdení veci správne aplikoval súd prvej inštancie. V žalobe poukázala na to, že žalovaná prijala v rozhodnom období do práce okrem viacerých iných osôb aj E. E.. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná sa k tomuto nijako nevyjadřila a súd prvej inštancie nemal za sporné, že žalovaná zamestnávala viacerých konkretizovaných dohodárov v období po tom, čo jej doručil výpoveď z pracovného pomeru. Dovolateľka mala za to, že súd prvej inštancie správne ustálil, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno a nespĺnila riadne ponukovú povinnosť. S uvedeným právnym posúdením sa však odvolací súd nestotožnil, čo podľa dovolateľky zakladá opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V spojitosti s týmto dovolacím dôvodom a s ponukovou povinnosťou žalovanej dovolateľka poukázala tiež na to, že žalovaná mala preukázateľne k 13. aprílu 2021, t. j. ku dňu doručenia výpovede žalobkyni, aj ďalšie dve voľné pracovné miesta (účtovník a vedúci energetiky), ktoré jej najprv síce ponúkla, no po ich prijatí z jej strany zjavne antedatovanou listinou až dodatočne po doručení jej výpovede žalovaná simulovala zrušenie uvedených miest po tom, ako ponuku žalovanej dňa 16. februára 2021 písomne akceptovala. Podľa svedkyne však boli k 13. aprílu 2021 dve uvedené pracovné miesta voľné. Podľa dovolateľky tak nebolo preukázané, že by na strane zamestnávateľa išlo o absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať. V danej súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/261/2007.

3.3. Dovolateľka vymedzila aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a to prostredníctvom sformulovania právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené: „Ide o porušovanie zákazu ustanoveného pre zamestnávateľa podľa § 61 ods. 3 ZP, resp. o obchádzanie uvedeného zákazu, ak zamestnávateľ v dvojmesačnej ochrannnej lehote po uplynutí výpovednej doby zamestnanca, ktorému bola daná výpoveď pre nadbytočnosť podľa § 61 ods. 3 ZP, prijme jedného alebo viacerých zamestnancov na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru s rovnakou alebo obdobnou pracovnou náplňou, ako mal zamestnanec, ktorému bola daná výpoveď pre nadbytočnosť podľa § 63 ods. 1. písm. b) ZP? A v prípade, ak uvedené konanie zamestnávateľa je porušením zákazu, resp. jeho obchádzaním, je následkom takto definovaného porušenia zákazu podľa § 61 ods. 3 ZP zo strany zamestnávateľa neplatnosť výpovede z pracovného pomeru s dotknutým zamestnancom pre nadbytočnosť podľa § 63 ods. 1. písm. b) ZP?“

3.4. Vychádzajúc z uvedeného dovolateľka dovolaciemu súdu navrhla, aby rozsudok dovolacieho súdu v napadnutej časti zmenil tak, že dovolací súd (dovolateľka mala na mysli zrejme „odvolací súd“ - pozn. dovolacieho súdu) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje, žalovaná je povinná nahradiť žalobkyni všetky trovy dovolacieho konania a konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 % a žalovaná je povinná nahradiť žalobkyni všetky trovy dovolacieho konania, vrátane trov právneho zastúpenia v rozsahu 100 %. Alternatívne dovolateľka dovolaciemu súdu navrhla, aby rozsudok dovolacieho súdu zrušil a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie a uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobkyni všetky trovy dovolacieho konania, vrátane trov právneho zastúpenia v rozsahu 100 %.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu primárne uviedla, že rozsudok dovolacieho súdu považuje za vecne správny, ku ktorému dospel odvolací súd riadnym procesným postupom. Podľa žalovanej je predmetné dovolanie nedôvodné, zmätočné a pokiaľ ide o dovolacie dôvody aj nezrozumiteľné a dovolateľka v ňom parafrázuje iba rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý žalovaná (rovnako ako odvolací súd) považuje za nesprávny. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP tak, ako ho vymedzila v dovolaní dovolateľka, žalovaná uviedla, že všetky práva dovolateľky boli v odvolacom konaní vyčerpávajúco

zrealizované. Podľa žalovanej sa odvolací súd neodklonil od stabilne judikovaného riešenia právnej otázky, ktorú dovolateľka špecifikovala v spojitosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, naopak sa správne priklonil k dlhodobu vyriešenej právnej otázke, v akom časovom momente si má splniť zamestnávateľ ponukovú povinnosť iného vhodného miesta pri výpovedi z organizačných dôvodov. Pre ponukovú povinnosť je zásadne rozhodný čas, kedy sa výpoveď doručuje. V čase doručenia výpovede žalobkyni, t. j. 13. apríla 2021 žalovaná preukázateľne žiadne voľné pracovné miesto nemala. Vzhľadom na uvedené žalovaná dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie v zmysle § 448 CSP zamietol a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy dovolacieho konania vo výške 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolateľka dovolaním (vychádzajúc z jeho obsahu - § 124 CSP; pozri nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 alebo sp. zn. I. ÚS 336/2019) namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu založený na neoprávnenom a nespravodlivom znevýhodnení slabšej strany sporu, porušenie rovnosti zbraní strán sporu, neprípustnosť novôt a neskorých skutkových tvrdení, nedostatky v procese hodnotenia dôkazov a s tým súvisiace nedostatky v zistenom skutkovom stave a naň nadväzujúce skutkové závery odvolacieho súdu (čiastočne i súdu prvej inštancie), prekvapivosť, arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku zasahujúce do jej práva na spravodlivý proces.

9. K výtku o nedostatku (riadneho) odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a sčasti i rozsudku súdu prvej inštancie treba uviesť, že (aj) z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú tiež právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Povinnosť súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01. júla 2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami,

argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

10. Dovolací súd preto skúmal, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva relevantnú odpoveď na otázky podstatné pre rozhodnutie prejednávanej veci a či tejto odpovedi nechýba vnútorná konzistencia, právna logika či dostatočné a zrozumiteľné vysvetlenie úvah konajúceho súdu. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy; dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania. Dovolací súd síce nehodnotí dôkazy vykonané doposiaľ v konaní súdmi nižšej inštancie, avšak skúmajúc, či postupom odvolacieho súdu mohlo dôjsť k popretiu práva na spravodlivý proces, musí posúdiť, či napadnuté rozhodnutie dáva jasné a logické odpovede na sporné otázky a či z jeho obsahu je zrejماً úvaha súdu pri hodnotení vykonaných dôkazov, prijatí konečných skutkových záverov a ich právnom posúdení vo svetle platnej právnej úpravy.

11. Podstata relevantnej dovolacej argumentácie žalobkyne, na ktorej okrem iného založila dôvodnosť žaloby, smerovala k popretiu splnenia ponukovej povinnosti zamestnávateľom ako hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede z pracovného pomeru pre nadbytočnosť zamestnanca podľa § 63 ods. 1 písm. b), ods. 2 Zákonníka práce.

12. Súd prvej inštancie zdôraznil, že zamestnávateľ je povinný v rámci plnenia si ponukovej povinnosti navrhnúť dotknutému zamestnancovi inú vhodnú prácu aj na kratší pracovný čas. Konštatoval tiež, že žalovaná ponúkla žalobkyni miesto účtovníka a vedúceho energetiky, o ktoré pracovné miesta žalobkyňa prejavila záujem, pričom následne žalovaná tieto voľné pracovné miesta zrušila s tým, že nebudú obsadené a žalobkyni oznámila, že pre ňu nemá inú pracovnú ponuku. Poznamenal, že žalovaná pravidelne cez letné prázdniny zamestnávala študentov, ktorú prácu žalobkyni neponúkla, tiež uzatvárala pracovnoprávne vzťahy aj na základe dohôd o pracovnej činnosti (body 26., 27., 46. a 47. rozsudku).

13. Podľa odvolacieho súdu pod pojem voľné pracovné miesto v prípade ponukovej povinnosti pri výpovedi z pracovného pomeru nie je možné subsumovať pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, nakoľko účelom ponukovej povinnosti je zachovanie platnosti pracovnej zmluvy so zmenou pracovných podmienok s tým, že zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď nedoručí. Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti a dohoda o brigádnickej práci študentov) nie sú pracovnoprávnymi vzťahmi založenými pracovnou zmluvou a ani ich nenahrádzajú, preto nie je možné zahrnúť rozsah prác vykonávaných zamestnancom na základe týchto dohôd pod voľné pracovné miesta pre účely posúdenia splnenia ponukovej povinnosti zamestnávateľom. Podľa organizačných štruktúr žalovanej k rozhodnému obdobiu (konkrétne k 01. 04. 2021 a k 01. 06. 2021) a zoznamu zamestnancov žalovanej za obdobie od 01. 04. 2021 do 31. 12. 2021 zdokumentovaným Sociálnou poisťovňou žalovaná nedisponovala žiadnym voľným pracovným miestom, keďže k 01. 04. 2021 rozhodla o zrušení voľných pracovných miest bezpečnostný technik a účtovník, ktoré pôvodne žalobkyni ponúkla a v období od 01. 04. 2021 do 04. 10. 2021 neprijala žiadneho zamestnanca do pracovného pomeru na základe pracovnej zmluvy. Podľa odvolacieho súdu ku dňu doručenia výpovede žalovanou žalobkyni dňa 13. 04. 2021 tak žalovaná nedisponovala žiadnym voľným pracovným miestom, ktoré by mohla žalobkyni ponúknuť a v konaní preukázala, že svoju ponukovú povinnosť nemohla splniť. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na inzeráty žalovanej o ponuke práce, podľa odvolacieho súdu tieto listiny nepreukazujú, že by žalovaná v čase doručenia výpovede disponovala voľným pracovným miestom, ktoré by mohla ponúknuť žalobkyni,

keďže jeden inzerát bol zo dňa 23. 09. 2021 a ponúkal pracovný pomer na dobu určitú a z ďalšieho inzerátu nebolo možné zistiť dátum jeho inzercie (bod 18. rozsudku).

14. Najvyšší súd duplikuje, že zmyslu a účelu ponukovej povinnosti podľa ustanovenia podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce skutočne zodpovedá povinnosť zamestnávateľa ponúknuť zamestnancovi inú prácu za podmienok, ktoré sa čo najviac približujú podmienkam, za ktorých vykonával pôvodnú prácu. Ak zamestnanec vykonával pôvodnú prácu na plný pracovný úväzok, je mu zamestnávateľ povinný podľa cit. zákonného ustanovenia ponúknuť inú pre neho vhodnú prácu tiež na plný úväzok. Ak však nemá takú prácu, ale má možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať na prácu, ktorá je pre neho vhodná iba na časť úväzku, musí mu ponúknuť aj pracovnú príležitosť len na čiastočný pracovný úväzok, čo správne konštatoval súd prvej inštancie. Pritom platí, že ak má zamestnávateľ viac prác len na čiastočný úväzok, je povinný ponúknuť zamestnancovi takú prácu, s ktorou je spojený pracovný úväzok vyšší, prípadne je pre zamestnanca inak výhodnejší.

15. Oba sudy správne vyvodili, že pre posúdenie platnosti výpovede z pracovného pomeru je nutné skúmať splnenie všetkých hmotnoprávných podmienok platnosti výpovede. Napriek tomu ale pre najvyšší súd z nepochopiteľných dôvodov z ich rozhodnutí a z prezentovaných skutkových záverov nevyplýva, ako sa vypořádali (predovšetkým súd odvolací, ktorý zmenil rozsudok prvoinštančného súdu) s tak podstatnou argumentáciou žalobkyne, ktorou namietala rozpor medzi rozhodnutím zamestnávateľa č. X/XXXX o organizačnej zmene zo dňa 22. 03. 2021 o zrušení dvoch pracovných miest (účtovník a vedúci energetiky), ktoré pracovné miesta pred ich zrušením uvedeným rozhodnutím v rámci ponukovej povinnosti v súvislosti s ukončením pracovného pomeru, ktorého sa spor týka, žalovaná poskytla žalobkyni, ktorú pracovnú ponuku žalobkyňa prijala a obsahom svedeckej výpovede referentky personalistiky žalovanej C. K., z ktorej výpovede vyplynulo, že ku dňu 13. apríla 2021 (t. j. ku dňu doručenia výpovede žalobkyni) žalovaná disponovala pracovnými pozíciami účtovník a vedúci energetiky, z ktorého rozporu žalobkyňa vyvodzovala simulovanie zrušenia uvedených pracovných miest žalovanou po tom, ako pracovnú príležitosť zamestnať sa ako účtovníčka u žalovanej dňa 16. februára 2021 písomne akceptovala. Žalobkyňa tiež tvrdila, že žalovaná využila všetky prostriedky na to, aby sa jej zbavila vrátane prijatia množstva brigádnikov napriek tomu, že prezentovala, že voľnú prácu nemá a to ani na skrátenú pracovnú dobu (pozri k tomu podanie žalovanej z č. l. 148 a nasl.). Žalobkyňa predostrela aj to (pozri vyjadrenie k odvolaniu č. l. 186 a nasl.), že počas obdobia procesu prepúšťania sa vytvorili rôzne pracovné pozície, aj na základe dohôd, čo vyplýva z údajov zo Sociálnej poisťovne, ktoré jej ponúknuté neboli. Zdôraznila, že ako slabšia strana v predmetnom spore nemá možnosť preukázať okolností, ktoré vyplývajú zo zápisníc a z porád vedenia žalovanej.

16. Odvolací súd v napadnutom rozsudku jasne deklaruje, že v prípade podania žaloby o neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa je úlohou súdu skúmať platnosť výpovede nielen z dôvodov uvedených v podanej žalobe, ale súd ex offio skúma aj splnenie všetkých hmotnoprávných podmienok platnosti výpovede s tým, že dôkazné bremeno na preukázanie ich splnenia zaťažuje zamestnávateľa (bod 15.). Pritom z predostretej argumentácie žalobkyne vyplýva upodostatovanie žalovanej pri plnení ponukovej povinnosti z takého správania, ktoré malo viesť k vytvoreniu takého stavu v čase podania výpovede žalobkyni, ktorý by umožňoval (inak úspešne) žalovanou tvrdiť, že nemôže žalobkyňu ďalej zamestnávať s cieľom rozviazať s ňou ako zamestnancom pracovný pomer výpoveďou na jej ujmu. Je preto nepochopiteľné, že odvolací súd, byť si vedomý povinnosti ex offio skúmať splnenie všetkých hmotnoprávných podmienok platnosti výpovede, ponechal tak významné tvrdenia žalobkyne bez povšimnutia, čím potom zmeňujúce rozhodnutie, ktorým žalobu žalobkyne, ktorou sa v základnom domáha určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru zamietol bez toho, aby dostatočne vyhodnotil všetky významné a rozhodné skutkové okolností za stavu relevantného spochybnenia žalobkyňou súdmi nižšej inštancie zisteného skutkového stavu veci.

17. V danej súvislosti dovolací súd pripomína, že: „Strany konania nie sú povinné uplatnený nárok ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej

normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodit' plnenie. Ak strana uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom strany sporu a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú. Súd teda nie je viazaný právnou kvalifikáciou, ale len skutkovým vymedzením v žalobe a musí si vyriešiť aj prípadnú konkurenciu (súbehu) právnych nárokov a spomedzi viacerých vybrať správnu právnu normu." (pozri sp. zn. 7Cdo/25/2018).

18. V danej súvislosti najvyšší súd pripomína a tým zároveň reaguje aj na ďalšiu dovolacie argumentáciu žalobkyne o jej znevýhodnení ako slabšej strany sporu, že v prípade sporov s ochranou slabšej strany, medzi ktoré nepochybne patrí aj individuálny procesnoprávny spor ako v prerokovanej veci, s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu, všeobecne platný princíp rovnosti zbráni ustupuje a zamestnancovi musí byť poskytnutá osobitá ochrana procesnoprávnymi normami. Podstatou ochrany slabšej strany v procesnoprávných vzťahoch je dorovnanie procesného postavenia tejto slabšej strany na tú úroveň, ktorá funkčne koreluje s procesným postavením protistrany („silnejšej" procesnej strany). Princíp ochrany slabšej procesnej strany teda znamená, že slabší subjekt sa má „chrániť" len do tej miery, kým sa nedosiahne spomínaná funkčná procesná rovnosť; rozhodne by nebolo správne interpretovať princíp ochrany slabšej strany v tom zmysle, že sa má zabezpečiť akési nadradené postavenie slabšej strany vo vzťahu k protistrane (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 46.).

19. Napriek tomu, že Civilný sporový poriadok zvyšuje procesnú zodpovednosť strán v dokazovaní a obmedzuje aktivitu súdu pri navrhovaní a vykonávaní dôkazov, neznamená to, že sudca sa stáva pasívnym arbitrom, ktorý je pri zisťovaní skutkového stavu odkázaný na tvrdenia a dôkazné návrhy strán. Nový civilný sporový proces sa hlási k sociálnej koncepcii civilného procesu, ktorá sa prejavuje v tom, že prejednácia zásada sa prelamuje a súdu je umožnené viesť konanie materiálne. Civilný sporový poriadok dáva súdu oprávnenie požadovať doplňujúce informácie a ukladanie povinností stranám na účel zistenia týchto informácií. Ide o nástroje, ktoré majú súdu zabezpečiť dostatočné, určité a zrozumiteľné a najmä včasné informácie o skutkovom stave, t. j. „kvalitný podklad" pre dokazovanie. Na jeho tvorbe sa má podieľať najmä strana sporu (§ 132, § 136, § 149, § 150 ods. 1, § 151, § 167 CSP) a v istej miere môže do tohto procesu vstúpiť aj súd (§ 150 ods. 2, § 181 ods. 2 - 4 CSP). Tieto práva a povinnosti strán a súdu sledujú jediný cieľ - zistiť skutkový stav, zefektívniť dokazovanie a rozhodnúť v primeranom čase a spravodlivo. Z myšlienky sociálnej koncepcie civilného procesu vychádza materiálny korektív prejednacej zásady (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 744 a nasl.). Tento materiálny korektív však nemôže nahrádzať procesnú aktivitu strán a ich povinnosť tvrdiť. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Platí, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore. Predmetom skutkových tvrdení sú právne skutočnosti, teda skutočnosti označené určitou právnou normou v jej hypotéze (v skutkovej podstate) (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 616 a nasl.).

20. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd pri rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva. Dokazovaním v sporovom konaní sa má preukázať to, čo strany tvrdili, a nie zisťovať to, čo strany netvrdili.

21. I keď dokazovanie nemá slúžiť strane sporu na to, aby prostredníctvom neho zistila, či (náhodou) existujú skutočnosti v jej prospech (fishing expedition), tento postup súdu však nie je možné jednoznačne zavrhnúť. Môže byť primeraný pre situáciu, keď nie je rozumné od strany sporu požadovať, aby poznala a tvrdila určité skutkové detaily, ak je zrejmé, že tieto vyplynú z dôkazu, ktorý

pozná. Materiálny korektív tohto pravidla je však prípustný na účel poskytnutia spravodlivej a účinnej ochrany práv (článok 1). Súd výnimočne dokazovaním zisťuje aj skutočnosti, ktoré strana netvrdila, ak nie je od strany možné spravodlivo požadovať, aby tieto skutočnosti poznala (napr. určitá skutočnosť sa dá zistiť iba z dokladov protistrany, ktoré strana nemá k dispozícii). Ak sú tvrdenia dostatočne substancované, je predmet dokazovania určiteľný, čo je jedným z predpokladov na prijatie správneho skutkového záveru v sporovom konaní. Napr. § 150 ods. 2 CSP slúži na zmiernenie následkov situácie, keď strana sporu nevie splniť povinnosť tvrdiť (výnimočne) z objektívnych dôvodov, pretože určitú relevantnú skutočnosť nepozná, hoci ju pozná protistrana. Hovoríme, že strana sporu trpí informačným deficitom (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 618 a nasl.).

22. Vychádzajúc z uvedeného potom nit pochyb o tom, že bolo povinnosťou súdov nižšie inštancie zaoberať sa skutkovými tvrdeniami žalobkyne zhrnutými v bode 12., ktoré tvrdenia naznačujú porušenie ponukovej povinnosti žalovanej, bez možnosti ich bližšieho rozvinutia a doplnenia, pretože ich detaily nemôže dokonale poznať, preto to boli práve sudy základného konania, ktoré boli povinné zisťovať, či takéto rozhodné skutočnosti existujú a to aj za súčinnosti žalovanej.

23. Najvyšší súd rekapituluje, že možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie je vlastnosťou apelačného opravného systému, vrátane systému neúplnej apelácie, na ktorom je založené odvolacie konanie v sporovom konaní (§ 388 CSP). Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám zopakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci (pozri sp. zn. 5Cdo/131/2009, 5Cdo/68/2011, 7Cdo/110/2018). Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o zmene rozsudku súdu prvej inštancie dospel iba na základe dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie, bez toho, že by zopakoval dôkazy v potrebnom rozsahu.

24. Zdôrazňuje tiež, že pri zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu. Preto obsah jeho písomného odôvodnenia musí obsahovať zákonné náležitosti vyplývajúce z § 220 CSP, čomu dovoľaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nezodpovedal.

25. Ak potom nastane situácia, kedy odvolací súd zákonu zodpovedajúcim spôsobom rezignuje na právne posúdenie tak, že z odôvodnenia jeho písomného vyhotovenia rozhodnutia nemožno postihnúť hlavné momenty právneho posúdenia ako právne kvalifikačného zhodnotenia zisteného skutkového stavu veci, potom nemožno konštatovať, že takéto rozhodnutie je postihnuté nielen vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ale aj (s ohľadom na absenciu preskúmateľnej aplikačnej úvahy) nesprávnym právnym posúdením veci.

26. S námietkou nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku vo vzťahu k čiastkovej právnej otázke týkajúcej sa vysporiadania sa so splnením si ponukovej povinnosti zamestnávateľa ako hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede z pracovného pomeru pre nadbytočnosť zamestnanca úzko súvisel i dovolací argument žalobkyne o prekvapivosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. I keď dovolací súd zopakoval a čiastočne doplnil dokazovanie na odvolacom pojednávaní, žalobkyňa nebola upozornená zo strany odvolacieho súdu o zmýšľaní inak pristúpiť k posúdeniu tzv. ponukovej povinnosti a tým jej poskytnúť priestor reagovať na takéto možné odlišné posúdenie danej právnej otázky.

27. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych

záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (por. sp. zn. 7Cdo/1/2018).

28. V danej súvislosti najvyšší súd konštatuje, že predbežné právne posúdenie ako osobitý komunikačný nástroj materiálneho vedenia sporu, ktorý prispieva nielen k efektívnosti konania, ale aj k predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a v konečnom dôsledku k naplneniu základných práv strán sporu má svoje miesto predovšetkým na začiatku konania. No jeho aplikáciu nemožno vylúčiť ani v neskoršom štádiu konania, odvolacie konanie nevynímajúc (§ 378 ods. 1 v spojení s § 181 ods. 2 CSP). Pri zopakovaní dokazovania by aj odvolací súd mal dať stranám najavo, akú skutkovú otázku a z akého dôvodu rieši. To však môže vyplývať aj z jeho postupu, ktorý nadväzuje na úkony strán, a to vtedy kedy by strany sporu mali aj v konaní o odvolaní dostatočný priestor na to, aby identifikovali a reagovali na rozhodujúcu a skutkovo spornú okolnosť, čo ale vychádzajúc zo zaznamenaného priebehu odvolacieho pojednávania konaného dňa 07. augusta 2024 nie je daný prípad.

29. Dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť i k námietke neprípustnej novoty v odvolacom konaní, ktorú predstavovala v odvolacom konaní žalovanou predložená dohoda o vykonaní práce zo dňa 05. mája 2021 uzatvorená medzi žalovanou a E.. Z obsahu spisu však vyplýva, že daná listina už len dodatočne osvedčovala skutočnosť známu v konaní pred súdom prvej inštancie vyplývajúcu z dokumentu Sociálnej poisťovne pobočka Považská Bystrica, predložený na žiadosť súdu prvej inštancie (pozri č. l. 127 až 132 spisu), ktorý dokument bol sporovým stranám známy, a z ktorého vyplýva, že E. E. pôsobil u žalovanej v čase od 06. 05. 2021 do 21. 10. 2021 na základe dohody o vykonaní práce, preto je udivujúce, že prvoinštančný súd napriek tomu vyvodil z pasivity žalovanej nesporné skutkové tvrdenie, že E. E. bol v pracovnom pomere so žalovanou, z ktorej skutočnosti pri rozhodovaní nesprávne vychádzal.

30. Kasačným dôvodom (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP) v tejto veci je preto predovšetkým nepreskúmateľnosť a prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

31. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenia odvolacieho súdu, ktoré znemožnili dovolateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, čoho následkom je potreba dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

32. Za opísanej situácie už v duchu konštantnej judikatúry dovolacieho súdu nevznikol dôvod zaoberať sa druhým v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci (na rozdiel od prípadu, v ktorom by tvrdenú zmätočnosť dovolací súd nezistil).

33. V ďalšom konaní bude úlohou súdov nižších inštancií opätovne posúdiť opodstatnenosť uplatnenej žaloby so zreteľom na právny názor dovolacieho súdu vyslovený v tomto uznesení. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutie odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musí byť logické a presvedčivé. Osobitnú pozornosť bude odvolací súd venovať aj tým argumentom dovolateľky, ktoré predniesla v dovolaní v rámci namietania nesprávneho právneho posúdenia.

34. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.